

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

Lugduni, 1652-1663

Cap. 13. Circa Denunciationes matrimonio præmittendas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80577](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80577)

Ita Sanchez lib. 3. d. 4. num. 4. H. n. qu. lib. 11. cap. 3. Hurtad. d. 5. diff. 2. 4. Leander tractat. 9. d. 7. qu. 44. citans Bonacinam, & alij communiter.

537
Hanc partem
probabilior
rem puo.

Hanc partem probabilior admodum putor quia Tridentinum solum requirit duos testes qui cum Parocho matrimonio affideant. Quod si voluisset testes alios iure idoneos, expressisset, sicut expressit Pontifex in Cap. Cum esses, de resiam.

D V B I V M CXVII.

An ad matrimonij valorem sufficiat, quod Parochus, & testes audiant contrahentium consensum licet illos non videant.

538
Necessarium
est eos audire
& videre.

Non sufficit eos audire, sed necessum est eos simul videre. Quia ex communi Canonistarum sententia in testibus non sufficit solus auditus, sed requiritur praesentia, & visus. Facile enim quis potest alterius vocem imitari, quo testes decipiantur. Sic Molin. de ritu nup. lib. 2. diff. 11. num. 120. Barbosa de potest. Episcop. part. 2. alleg. 3. 2. num. 86.

539
Non est nec
cessarium eos
videre, suffi
ciat, audire.

Sufficit contrahentium verba à testibus exaudiri, nec opus est ipsos videri, dummodo aliis eis sit vox contrahentium nota. Quia in iis, quae non visu percipiuntur, sed auditu, optime potest cecus legitimus testis existere, si loquentium voces notas habeat. Ita Sanchez l. 3. d. 39. num. 3. Basil. lib. 5. cap. 2. num. 8. Gurier. Filliuc. Rebel. & alij, quos refert, ac sequitur praedictus Antonin. Diana part. 8. tractat. 7. resolut. 68.

540
Idem assero.

Idem assero sciens ex Farinacio, & aliis, posse cecum testimonium ferre super verbis stipulationis, & contractus cuiuscumque à contrahentibus prolatis, si vocem loquentium probe agnitam habeat, quae quidem difficile admodum potest ab alio affectante ita proprie referri, ut agnoscens audiens possit affici seductione. Sufficit igitur, testes verba contrahentium audire licet intermediet cortina, vel paries: si eorum vocem apte dignoscant.

CAPVT XIII.

Circà Denunciationes matrimonio praemittendas.

D V B I V M CXVIII.

An Denunciationes sint de matrimonij essentia.

541
Nec nulla
praemittit.

Denunciationes praemittuntur matrimonio, ut si quis impedimentum noscit, illud detegat. Praecepta fuerant in Concilio generali Lateranensi 2. cap. 5. 1. & habetur Cap. finali, de clandest. desponsat. Sed quia multis in

Dioecesis in desuetudinem abierant, id decretum innouauit Tridentinum sess. 24. cap. 1. iussitque, ut matrimonio praemittantur denunciationes, seu monitiones ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter Missarum solennia publice faciendae. Quaesierim iam, vtrum huiusmodi denunciationes sint de matrimonij essentia?

Sunt quidem, & matrimonium sine illis initum inualidum est. Quia ad matrimonium Parochi praesentia desideratur: sed hic non Parochi, sed priuatae personae munus obit, dum ommissis denunciationibus interfit matrimonio: Ergo est nullum. Probo minorem: Quia in Tridentino citato conceditur Parocho limitata potestas assistendi matrimonio, nempe denunciationibus praemissis: sed limitata causa limitatum producit effectum l. In agro, ff. de acquir. rerum dom. Ergo si Parochus fines mandatis, illis ommissis, interfit, non ut Parochus, sed ut priuatus aget, quando enim Iudex procedit ultra suae potestatis limites, ut priuatus agit, ut probat Menoch. de reuer. p. poss. remedi. 8. numer. 13. & 17. Sic ipse consil. 69. num. 71. vol. 1. Zephal. consil. 21. num. 28. volum. 3. Bonacin. in quodam consil. quod inter Menochii consilia apponitur volum. 4. consil. 398. num. 1. Ful. Patian. lib. 1. de prob. cap. 16. num. 63. vbi dicit, de iure nouissimo Tridentini praesumi fornicationem, licet habitatio longa sit, nisi probetur matrimonium fuisse contractum, praesente Parocho & testibus, ac praemissis denunciationibus; & statim num. 65. ait, Concilium annullasse matrimonium contra praefatam formam celebratum.

De essentia matrimonij non sunt, vnde denunciationibus iniuste ommissis validum est. Quia cum matrimonium, ommissis denunciationibus, validum omni iure esset, ab eo recedendum non est abique manifesto decreto irritanti: Tridentinum autem non manifeste irritat, imò contrarium ex illo colligitur: cum enim ageret de denunciationibus praemittendis, & de praesentia Parochi, ac testium, in decreto irritanti huius praesentiae solius tantum meminit: ergo Ita Nauar. lib. 4. consil. de sponsal. consil. 17. num. 4. & in Mann. cap. 22. num. 70. Basil. lib. 5. cap. 30. num. 2. Ochagau. tractat. 3. qu. 3. Coninch. d. 27. num. 49. Reginald. lib. 3. n. 222. Palau. d. 2. punct. 13. §. 1. num. 2. Trullench. lib. 7. capite 6. dubio 8. numero 2. Sanchez libro 3. numero 3. citans plures Iuristas, & Theologos.

Hoc certissimum reor, quia Tridentinum circa denunciationes nihil innouat, sed idem quod statutum erat in Concilio Lateranensi, nam in desuetudinem passim abibat, in pristina obligationem, ac statum restituit, ut constat ex illis verbis: Sacri Concilij Lateranensis vestigia inherendo: Sed olim validum erat matrimonium denunciationibus ommissis, ut definit Tridentinum sess. 24. cap. 1. ergo & modo. Certè denunciationes conferunt, ut ritè, ac rectè coniugia celebrentur; non autem ut validè incantur.

DVBIVM

DVBIVM CXIX.

*An sit lethale piaculum, denunciations
sine debita dispensatione
omittere.*

¹⁴⁵ ^{Non est cri-} ^{men lethale} **L**ethale crimen minimè est, nisi Synodalis
excommunicatio in ea Diocesi sit contra
omittentes lata. Quia res levis est denunciatio-
nes omittere, si Parochus sufficientem diligen-
tiam adhibeat, ut comperiat, an sit impedimen-
tum. Sic Sotus in 4. dist. 28. qu. 1. art. 2. ad 1. Petr.
de Ledel. de matrimon. qu. 45. art. 5. punct. 1. dub.
3. concl. 1. & 2. Ludou. de S. Ioan. quæstion. 2. de
matrimon. art. 1. dub. 3. citans Segur. Salzed.
Machad. libr. 4. part. 2. tractat. 2. docum. 17.
numer. 3.

¹⁴⁶ ^{Lethale cri-} ^{men est} **E**st quidem lethale piaculum. Quia Conci-
lium Lateranense id præceperat, & Tridenti-
num sess. 24. cap. 1. idem præceptum innouat
grauibus planè verbis: *Præcipit Sancta Synodus:*
& materia est grauissima, nam ex denunciatio-
num omissione multa possunt subsequi incom-
moda. Ità Sanchez lib. 3. d. 5. num. 6. citans vi-
ginti tres Doctores. Quæis addo Basil. lib. 5. c. 3.
num. 3. Hurtadum, Dianam, Palaum, Baunyum,
Toullench. quos citat, & sequitur Leander tra-
ctat. 9. d. 7. qu. 46. Coninch. d. 27. num. 5. 1. Rebel.
libr. 2. quæstion. 7. numer. 10. Bonacin. quæ-
stion. 2. punct. 6. numer. 7. Reginald. libr. 3. 1.
num. 23.

¹⁴⁷ ^{Hanc eligo} ^{sententiam} **H**anc eligo sententiam longè probabilio-
rem, Quia diligentia Parochi non suppletur
incommoda, quæ obuenire possunt; factis enim
denunciationibus certius est, fore ut ad populi
noticiam matrimonium perveniat, & magis ti-
nent omnes, impedimentum occultare, quod
norunt. Et esto diligentia Parochi æquiva-
ret: an non Parochus graue præceptum præ-
scribens diligentia huius formam transgre-
ditur?

DVBIVM CXX.

*An sit graue peccatum, unicam
denunciationem sine licentia
omittere.*

¹⁴⁸ ^{Non est gra-} ^{ue peccatum} **N**on est graue delictum casu, quo adfit mo-
ralis certitudo, nullum esse coniugij im-
pedimentum. Quia levis est materia, partialis-
que grauis illius præcepti. Sic Sanchez lib. 3. d. 5.
num. 7. Veract. append. ad spec. dub. 1. concl. 5.
Petr. de Ledel. de matrimon. qu. 45. art. 5. punct. 3.
dub. 1. concl. 3. Barbo. Gutier. Villalob. quos re-
fert, & sequitur Diana part. 3. tractat. 4. resolut.
236. Filliuc. tract. 10. num. 173. & alij.

¹⁴⁹ ^{Graue deli-} ^{ctum est} **G**raue delictum est, Quia vnica denuncia-
tionis omisso non est levis materia, ut constat
ex fine ad quem præscribuntur huiusmodi de-
nunciations. Ità Basil. lib. 5. cap. 30. num. 3. Co-
ninch. d. 27. num. 5. 1. Inclinat Bonacin. quæst. 2.
punct. 6. num. 7. tenent Palaus, & Albiz, quos
citat, & sequitur Leander tractat. 9. d. 7.
quæst. 47.

Existimo venialem solummodò culpam esse

vnam denunciationem omittere, si non ex des-
pectu prætereatur, quando certum esset morali-
ter satis probatum esse duobus reliquis, nullum
adelle impedimentum. Si autem aliqua suffi-
ciens causa omittendi vnâ denunciationem
vel antè matrimonium, vel post antè eius con-
summationem subesset, omittentem à venialit
etiam piaculo excusarem.

DVBIVM CXXI.

*An dum matrimonium inter duos diuersa-
rum Parochiarum initur: Satis sit in
vna earum denunciations
proferri.*

¹⁵¹ ^{Satis est} **S**atis quidem est. Quia si Cap. finale, num. 3.
Attendatur dum loquitur in plurali de Ec-
clesiis, minimè obstat, nam loquitur etiam in
plurali de matrimoniis: Si autem Tridentini
decretum, Patres Concilij interpretes declara-
runt, satis esse, denunciations fieri in Parochia,
in qua celebratur matrimonium. Sic Cardin.
in Cap. finale, num. 3. Præposit. num. 7. Gregor.
Lopez l. 1. verb. *En la iglesia titul. 3. part. 4.*
Ità ex consuetudine seruari docet Hostiens. ad
Cap. finale verb. *In Ecclesiis*. Porro declaratum
esse ità à Concilij Patribus interpretibus asserit
Anton. Cucus lib. 5. institut. titul. 11. num. 29.
afferens huius testem Nauarrum in sum. cap. 25.
retrahitque numerum. Verùm Sanchez, se lo-
cum non inuenisse, affirmat, nec ego curiosus
vestigator potui inuenire.

¹⁵² ^{Non est satis} **N**on est satis, sed proferendæ sunt in vtrius-
que contrahentis Parochia. Quia Tridentinum
dicit, gerendas esse à proprio contrahentium
Parochis: ergo vterque Parochus, quando sunt
diuersæ Parochiæ, eas gerere debet. Ità Sanch.
lib. 3. d. 6. num. 4. Henricu. lib. 1. cap. 7. num. 1.
Segura part. 2. director. iudic. cap. 16. numer. 19.
Petr. de Ledel. de matrimon. qu. 45. art. 5. punct. 3.
dub. 1. Manu. tom. 1. sum. cap. 217. num. 6. Rodrig.
cap. 217. num. 6. Bonacin. quæstion. 2. punct. 6. nu-
mer. 10. Filliuc. tract. 10. numer. 174. Coninch.
d. 27. numer. 46. Palaus d. 2. part. 13. §. 3.
numer. 2. Layman. libr. 5. tractat. 10. de ma-
rimon. part. 2. cap. 4. numer. 9. Bauny. de de-
nunciat. quæstion. 2. disto 1. qui tamen pro-
babilem esse oppositam sententiam existi-
mat.

¹⁵³ ^{Hac pars lon-} ^{ge probabi-} **E**go quidem id non ausus fuero abnegare,
at longè probabilior hanc esse reor. Quia
talis publicatio exigitur, ut scientes contrahen-
tium impedimenta, illa detegant: sed in vicinia
foemina vix possunt sciri impedimenta viri: &
e contra. Porro id praxis ipsa testatur, & à Sa-
cra Congregatione Cardinalium sic expositum
fuisse à Segura citato didici.

DVBIVM CXXII.

*An sufficiat feri denunciations in Parochia, in
qua breui temporis spatio contracturi mo-
ratur.*

¹⁵⁴ ^{Sufficit imò} **S**ufficit quidem, imò & debent in præfata
Parochia geri. Quia iuxta Tridentini decre-

tum denunciationes debent geri à proprio: sed proprius Parochus, vt Cardinalium Congregatio exposuit, est ille, in cuius Parochia contrahentes eo tempore commorantur, quo matrimonium initur: ergo. Sic Basil. lib. 5. cap. 30. num. 5. qui abnegat dari huic contrariam à Cardinalibus declarationem. Leand. tractat. 9. d. 7. quest. 49.

555 Nec debent, nec sufficit fieri denunciationes in Parochia, vbi breui tempore commorati sunt sponsi: sed in Parochiis vbi vnus, & alter diutius commorati fuere, & principaliorum habent larem, & verosimilius est fore, vt impedimenta detegantur. Quia idè sunt, vt contrahentium impedimenta, si quae sint, reuelentur: At cum breuem moram in aliqua Parochia contraxere, ignoti sunt, impedimenta haud facile patefcent. Ità Sanchez lib. 3. d. 6. numer. 6. Segura part. 2. direct. indic. cap. 16. num. 19. asserens ita Cardinales exposuisse. Ricci. in praxi decis. 257. num. 4. Coninch. d. 1. num. 50. Diana p. vi. 3. tract. 1. resolut. 235. citans Nonarium, Barbo & Gutier Ochagan. tract. 3. q. 3. Reginal. lib. 31. num. 121. & alij.

556 Equè probabilem vtriusque partem asserit Leander propter auctorem suum Basilium: sed vtriusque venia, ego parrem secundam longè probabiliorem iudico. Quia ob similem rationem praecipue sunt denunciationes Cap. finali, quod decretum Tridentinum innouat: & tamen Innocentius ibi num. 1. Ioan. Andr. num. 5. Anton. num. 16. Cardin. num. 3. Anchar. nu. 16. Praeposit. num. 7. & alij affirmant, proferendas esse in Ecclesia, vbi est parentum vtriusque antiqua habitatio, quia ibi aptius impedimenta reuerantur. Nec inuenio, quo firmo titulo Cardinalium declaratio à Segura tradita à Basilio diluatur. Infero hinc, haud esse opus, fieri etiam in Parochia, in qua eis est moderna habitatio. Quia id nullo iure peritur, & esset nimia denunciationum multiplicatio. Nec, si non sint consanguinei contrahentium vbi est antiqua eorum habitatio, sed in aliis multis locis, oportebit in illis denunciationes geri; quia id nullum ius praeficit, vt Innocent. ad cap. finale, num. 2. & 3. Ioan. Andr. num. 5. & Praeposit. num. 7. docuere.

DVBIVM CXXIII.

An Denunciationes possint fieri extra Ecclesiam in loco, vbi magna populi pars affolet conuenire.

557 Non possunt, nisi alias sic alicubi consuetudine introductum. Quia Tridentinum sess. 24. cap. 1. in Ecclesia inter Missarum solemnina fieri praescribit. Sic Basil. lib. 5. cap. 30. num. 6. Hurtad. d. 5. diff. 18. numer. 61. Leander tractat. 9. d. 7. question. 50. Possevin. q. 9. num. 15.

558 Possunt planè. Quia finis Tridentini praescribentis, in Ecclesia, & diebus festiuis inter Missarum solemnina denunciationes geri, est, vt ad multorum notitiam coniugium ineundum aduenter, quo facilius impedimenta detegantur: diebus enim festiuis inter Missarum solemnina ingens hominum co-

pia solet in Ecclesiam confluere: Cum ergò huic fini sufficiens sit factus, quando in locis publicis, vbi maior est populi concursus fierent, satis omnino erit. Ità Sanchez lib. 3. d. 6. num. 9. Layman. tract. 10. art. 2. cap. 4. num. 20. Gutier. Coninch, & Reginald. quos sequitur Barbo. in Trident. sess. 24. cap. 1. num. 2. Filliuc. tract. 10. num. 174. Villalob. tract. 13. diff. 24. num. 3. Diana part. 3. tract. 4. resolut. 236. Trullen. lib. 7. cap. 6. dub. 8. num. 7. Bawni. qu. 3. de denunc. questio 2. Fauet Palau. d. 2. pun. 13. §. 3. num. 4.

Sufficit geri denunciationes extra Ecclesiam in locis competentibus, verbi gratia, in praedicationibus, magna populi copia confluit. Quia eodem modo dicitur Cap. finali, denunciationes fieri debere in Ecclesia, & tamen posse fieri extra in hoc casu docent ibi Hostiens. verb. In Ecclesiis. Ioan. Andr. num. 5. Anton. num. 16. Anchar. num. 15. Abbas num. 7. Rosel. verb. Impedimentum, impedim. 1. num. 15. Scio Cardinalem ibidem, negare, id licitum esse, non propter clandestinitatem, quam omnino vitari fatetur; sed propter Sacramenti reuerentiam, indecens enim esset de eo extra Ecclesiam tractare. Quod meritò improbatim, textus enim hoc non considerat, nam si matrimonium ipsum sicut extra Ecclesiam contrahitur, cur non denunciationes licite proferantur?

DVBIVM CXXIV.

An Denunciationes debeant, necessario diebus festiuis exeri.

560 Debent planè. Quia id expressè inbat Tridentinum, & explicat Concilium Mediolanense lib. 4. de sponsal. cap. 5. ibi: Vt in illis festiuis diebus fiant, qui Ecclesiae praepcepto seruantur. Rebellus lib. 4. section. 2. mon. 27. Cardinalium huiusmodi refert declarationem: Episcopus ob vicinitatem temporis, quo prohibita sunt nuptiae,mittere potest aliquas denunciationes secundum prudentiam suam. & indicium: non tamen iubere, vt in diebus ferialibus fiant: ultra quod nullius erit momenti. Sic Ricci. in praxi decis. 257. num. 3. Basil. lib. 5. cap. 30. num. 7. Filliuc. tract. 10. num. 174. Possevin. cap. 10. quest. 11. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb. Matrimonium, §. 4. Leand. tract. 9. d. 7. qu. 51. citans Moure, Hurtad. & alios.

561 Necesse non debent diebus feri festiuis, sed possunt ferialibus diebus publicari, si aliqua ex causa magnus fieret populi ad Ecclesiam confluxio, verbi gratia, quia est dies festus vocationis illius Ecclesiae, vel quia insignis dicturus esset Concionator. Quia satisfit Concilij fini praescribentis utique geri festiuis diebus denunciationes, quibus populi multitudo confluit ad Ecclesiam, quo possit facilius impedimenta referari. Ità Sanchez lib. 3. d. 6. num. 10. Bonacin. question. 2. punct. 6. numer. 10. Reginald. lib. 31. num. 227. Ochagan. tract. 3. quest. 3. num. 3. affirmans sic Cardinalium Sacram Congregationem declarasse. Gutier. de matr. cap. 56. num. 8. & alij.

Hoc verius existimo ob firmius planè fundamentum,

Seet. II. Dubia, De Consensu Clandest. 107

hic verius
damentum, nempe quia legis fini sit satis.
Nec magis crediderim meo Rebello circa de-
clarationis Cardinalium veritatem, quam
Ochogavia, sed est sit Rebello credendum,
illa meæ sententiæ declaratio non obstat. Lo-
quitur enim Sacra Congregatio de diebus fe-
rialibus communibus quibus ad Templum
non assoler cogi multitudo, non de illis feria-
libus diebus, quibus ingens hominum multi-
tudo confluit ad Templum, de quibus apud
Ochogavam alia loquitur declaratio.

DVBIVM CXXXV.

*An denunciations debeant necessariò tri-
bus diebus interrupti geri.*

563
Necessarium non est, fieri interruptis die-
bus, sed possunt geri tribus diebus festi-
uis continuis. Quia sic fit satis, & verbis, & in-
tento Tridentini præscriptis, denunciations
tribus diebus festiuis continuis publicari.
Sic Hurtad. d. 5. diff. 18. num. 50. Reginald.
lib. 3. i. num. 226. Leand. tract. 9. d. 7. q. 53. citans
Moure, ac Trullench.

564
Necessarium est, interruptis geri diebus.
Quia finis intentus detegendi impedimenta
commode obtineri non potest ob temporis
breuitatem, nisi longiori tempore præfinito.
Quare hoc tanquam iuri consonum decretum
fuerat in Concilio Colonienfi sub Adolpho
Archiepiscopo, titul. Censura, & in Concilio
Provinciali Moguntino sub Sebastiano Ar-
chiepiscopo cap. 58. habentur tom. 5. Concil. Itæ
Sanchez lib. 3. d. 6. num. 8. Basil. lib. 5. cap. 30.
num. 8. Ricci. in praxi part. 1. decis. 224. num. 4.
Segura part. 2. direct. cap. 16. num. 20. & 21.
Layman lib. 5. tract. 10. cap. 4. Ochogau. tract. 3.
q. 3. Filliuc. tract. 10. num. 174. Diana part. 3.
tract. 4. resol. 226.

565
Existimo, si denunciations fiant tribus fe-
stivis diebus continuis, verbis Tridentini ma-
terialiter sumptis fieri satis: sed minime eorum
sensui, Conciliique intento fini. Continuitas
tem enim, quam Tridentinum postulat, ex
ipsis sine, & aliis Conciliis Provincialibus
colligitur esse, ut non excludat dierum feria-
lium, sed aliorum dierum festorum mediatio-
nem: ita ut inter vnam, & alteram denuncia-
tionem factam diebus festiuis, per dierum ta-
men feriarum intervallum, non mediant alia
festa. Et ratio est, quia si sunt ita sibi immedia-
te denunciations, non suppetet tempus ad
excogitanda, & opponenda impedimenta.
Verum nec debent esse tam discontinuæ, & à
se invicem distantes, ut Parochiani, vel illa-
rum obliuiscantur, vel ob longum spatium
desiderent reddantur, ad impedimenta
detegenda. Caterum hanc eli-
gens sententiam, fateor,
contrariam satis esse
probabilem.
* *

DVBIVM CXXXVI.

*An delinquat lethaliter Parochus, qui
denunciations non gerit tribus conti-
nuis festis diebus, sed per aliud
diem festum interpollatis.*

566
Delinquit planè. Quia graue Tridentini
violat præceptum. Sic Hentiq. l. 11. c. 7.
num. 1. litt. C.

Non delinquit lethaliter. Quia non est tam
gravis materia, ut lethale sit, in die Dominica
verbi gratiâ, vnam denunciationem gerere,
& transacta altera Dominica, in tertia iterum
denunciationem secundam proferre, & quin-
decim aliis diebus exactis ad proferendam ter-
tiam denunciationem procedere, nec enim fi-
nis intentus à Concilio frustratur. Sic Co-
ninch d. 27. num. 47. Villalob. & Diana, quos
refert, & sequitur Leander tract. 9. d. 7. q. 53.
Machado lib. 4. part. 2. tract. 2. docum. 17. num. 4.
Bonacin questio. 2. part. 6. num. 15, citans Gu-
tier. Reginald. Riccium, Palas d. 2. pun. 13.
9. 3. num. 4. Bauny. q. 3. questio 7. Sanchez. 13. d. 5.
num. 8.

Rigidam admodum existimo mei P. Hen-
riquez sententiam, non enim materia adeò gra-
uis apparet: & idèò temperarim, quando ma-
gnum spacium intercederet inter vnam, & al-
teram denunciationem. Quia sic Parochiani
illarum obliuiscerentur. Non tamen damna-
rem ad mortale, si vna, vel altera festi-
ua dies intercedens denunciations discon-
tinuaret.

DVBIVM CXXXVII.

*An Vicarius Generalis Episcopi ex vi sui officij
sine speciali delegatione possit in denunciatio-
nibus dispensare.*

569
Errum est, denunciations posse postponi,
aut omnino omitti ex Episcopi dispen-
tatione ex iure nouo Tridentini sess. 24. cap. 1.
ibi: Quod si aliquando probabilis fuerit suspitio,
matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præ-
cesserint denunciations: tunc vel vna tantum de-
nunciatio fiat, vel saltem Parochus, & duobus, vel
tribus testibus presentibus, matrimonium celebretur.
Deinde ante illius consummationem, denun-
ciationes in Ecclesia fiant, ut si aliqua subsint
impedimenta, facilius detegantur, nisi Ordina-
rium ipse expedire iudicauerit, ut denunciations
remittantur. Quod illius prudentie, & iudicio re-
linquit Sancta Synodus. Questio igitur est an
etiam Vicarius Generalis Episcopi ex vi sui
officij possit sic in denunciationibus, dis-
pensare?

Minimè potest. Quia sic declarauit Sacra
Cardinalium Congregatio anno 1591, pro
Episcopo Salmantino, ut asserit Henriquez
lib. 11. cap. 5. num. 5. litt. T. & sic tenere Pa-
tres Congregati in Concilio Toletano anno
1583. ut refert Segura Direct. part. 2. cap. 16.
num. 2. & 3. & Patres Concilij Mediolanensis.
Sic

566
Delinquit
planè.

567
Non delin-
quit.

568
Rigidam reot
esse P. Henri-
quez senten-
tiam, tamque
tempore.

569
Tridentini
decretum
præmitto.

570
Minimè pos-
set Vicarius
dispensare.

Sic Henriquez citatur. Basil. lib. 5. cap. 31. nu. 5. Anton. Gomez in Bul. cap. 4. qu. 4. num. 19. Menoch. consil. 69. num. 55. volum. 1. Diana part. 5. tract. 4. resolut. 238.

⁵⁷¹ Potest omnino. Quia Vicarius Generalis Episcopi est Ordinarius: quippe quidem cum Episcopo tribunal constituit. Ita Sanchez l. 3. d. 7. num. 10. citans Nauarrum, Gutier. Veract. Rodriguez, Segura, & Salzedo doctem, praxim totius orbis sic recepisse, Coninch. d. 27. num. 55. Barbo. de potest. Episc. part. 2. alleg. 32. num. 19. Bonacin. quest. 2. punct. 6. num. 7. Filliuc. tractat. 10. num. 176. Hurtad. d. 5. diff. 19. numer. 63. Palau d. 2. punct. 13. §. 4. numer. 2. & alij.

⁵⁷² Auctoritas re-
solutio. Prima sententia probabilis est, imò tenenda, si verum sit, sic à Sacra Congregatione fuisse declaratum. Sed tamen quia de eiusmodi declaratione dubito cum aliis probabiliorum secundam reor. Quia Tridentinum sess. 24. cap. 1. hanc dispensandi potestatem Ordinario concedit. Nisi Ordinarius ipse expedire indicauerit, ut predicta denunciations omittantur: sed Vicarius Generalis Episcopi est Ordinarius, & nomine Ordinarii comprehenditur, (vt latissime probat Sanchez lib. 3. d. 29. n. 3. & 5.) ergo potest virtute huius decreti in denunciationibus dispensare. Equidem ante Tridentinum Vicarius Generalis poterat ex generali consuetudine dispensare, vt Paludan. docet in 4. dist. 28. quest. 2. artic. 1. num. 21. At non reperio Tridentinum id alicubi abnegasse, potius citato loco id concessisse existimo. Et quidem quando Concilium voluit Vicarium excludere, id expressit, vt sess. 24. cap. 6. ibi: & non eorum Vicariis.

DVBIVM CXXVIII.

An Episcopus possit facultatem dispensandi in denunciationibus aliis à Vicario Generali concedere.

⁵⁷³ Non potest.

Suppono contrà Menochium consil. 69. à num. 55. volum. 1. & Zephalo consil. 421. à num. 72. volum. 3. posse Episcopum suo Vicario Generali hanc facultatem concedere, dato, & non concesso, quòd ex vi sui officij Vicarius Generalis huiusmodi facultatem non haberet: & requiro vtrum possit Episcopus alij cuiusque eam delegare? Non potest. Quia dum eligitur personæ industria, ad aliquod munus obeundum, id delegari nequit Cap. finali, §. 1. autem, de officio delegati, & Cap. 13. cui, eodem tit. in 6. In hac autem dispensatione eligitur Episcopi industria: nam Tridentinum sess. 24. cap. 1. Iudicio, & prudentia Ordinarii remittit hoc negotium admodum arduum: ergo videtur de persona Episcopi, vel Ordinarii Vicarij (qui velut eadem est persona) tanquam pastoris proprii confidere, & ita eius eligere industriam. Sic Henriquez lib. 11. cap. 5. num. 5. litter. 7. Doctores tamen, quos pro se citat, nihil dicunt. Gregor. Lopez lib. 7. tit. 10. part. 4. vbi asserit Episcopum haud generaliter causas matrimonij delegare posse, benè tamen vnam vel alteram.

Potest quidem Episcopus generaliter hanc facultatem delegare. Quia iure Ordinario sibi potest quæ competat, cum concedatur à Tridentino indistinctè omnibus ordinariis in perpetuum. Ita Sanchez lib. 3. d. 7. num. 20. Basil. lib. 5. cap. 31. num. 8. Hurtad. d. 5. diff. 19. num. 64. Coninch. d. 27. dub. 6. Spino, Reginald, Gutier. Zenallos, quos refert, & sequitur Palau d. 2. punct. 13. §. 4. num. 4.

Scio, Sanchez veriore hanc sententiam vocitasse, ego autem velut certissimam tueor. Quia non est vniuersaliter verum, eligi personam industriam, vbi negotium est arduum, & alicuius prudentia committitur. Fallit enim, quando delegatio fit personæ incognitæ, & indeterminatæ, vt Prælati presentibus, & futuris prout hic contingit, vt docuit Syluest. verb. Delegatus, qu. 8. disto 1. Imò crediderim consequenter, posse Vicarium generalem hanc facultatem dispensandi in denunciationibus delegare; quia idem cum Episcopo gerit tribunal.

DVBIVM CXXIX.

An Parochus possit propter malitiosum impedimentum suspensionem dispensare, ut matrimonium, non præmissis denunciationibus celebraretur, posteaque ante consummationem geratur.

⁵⁷⁶ Potest planè. Quia Tridentinum sess. 24. c. 1. Parochus videtur hoc remittere: nam vsque ad illa verba, Deinde ante consummationem denunciations in Ecclesia fiant, aperte videtur loqui de his, quæ ad munus Parochi pertinent: nec vsque nunc Ordinarij meminit solumque Ordinario remittit, quando contracto matrimonio omnino denunciations sint omittendæ. Cum enim illud sit multò minus non mirum est, vt Parochus committat, hoc autem multò grauius Ordinario referret. Sic Veracruz appendi ad spec. dub. 1. propos. 3. & 4. Alborn. l. 4. de arte contract. tit. 1. Vinald. Candelab. part. 1. de matrimon. num. 243. Vega lib. 6. sum. casu 112. & multi Theologi, ac Iurisperiti quos refert, & sequitur Petr. de Ledes. de matrimon. qu. 45. artic. 5.

Minimè potest. Quia ante Tridentinum erat præceptum de denunciationibus præmittendis coniugio Cap. finali, de clandest. desponsat, desumpto ex Lateranensi Concilio, & tunc secundum omnes non poterat Parochus dispensare: Ergo nec modò nam Tridentinum illud decretum non correxit, sed innotat, vt constat ex illis verbis: Sacri Concilij Lateranensis vestigiis inhaerendo. Ita Nauar. lib. 4. consil. tit. de clandest. desponsat. cons. 1. Menoch. consil. 69. numer. 61. volum. 1. Zeph. consil. 421. à numer. 72. Veracruz sibi contrarius appendi ad spec. dub. 1. propos. 6. Henriquez lib. 11. cap. 5. num. 5. dicens, sic Cardinalium Sacram Congregationem declarasse. Sanchez libro 3. d. 7. numero 17. Manu. tom. 1. sum. capite 217. numero 5. & alij.

Hoc tenendum existimo; quia crediderim, hoc tenendum haud esse sensum Tridentini, quem contrarij intendunt.

Se. II. Dubia, De Consensu Clandest. 109

intendant. Nam in versu, *Quod si aliquando probabilis suspicio*, definit, eam esse iustam dispensandi causam, cuius sed in arbitrio hoc subiacet, ibi non definit, sed in versu, *Deinde ante illius consummationem*. Vnde ea verba, *Nisi Ordinarius iuse expedire iudicauerit*, vtrumque ealum precedentem amplectitur: clausula enim in fine posita ad omnia precedentia refertur. *Talis scriptura §. fin. ff. de l. i. ibi: Hanc autem scripturam non solum ad precedentia legata, sed & ad vineras, quae testamento adscripta sunt, extendi verum est.*

DVBIVM CXXX.

An Habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, ut Abbates nullis Diocesis subditi, & Magister Scholae Salmanticensis respectu Scholasticorum in matricula adscriptorum, possint in denunciationibus dispensare.

¹⁷⁹ *Inimè possunt. Quia Gregorius XIII. expressè declaravit huiusmodi potestatem solum Episcopis esse concessam. Sic Basil. lib. 5. cap. 1. num. 3. asserens, id sibi certum videri. Diana part. 3. tract. 4. resol. 237. Villalob. tract. 13. diff. 24. num. 7. inclinatur in hanc sententiam. Rebellus, (quem Leander tract. 9. d. 7. quæst. 59. sequitur) Gregorij refert declarationem.*

¹⁸⁰ *Possunt quidem. Quia Concilium hanc dispensandi potestatem committit Ordinario: hi autem Ordinarii sunt. Ita Nauar. lib. 4. Consil. tract. de sponsal. consil. 2. Mann. tom. 1. sum. cap. 217. num. 4. Barbo. de potest. Episcop. part. 2. alleg. 32. num. 38. Petr. de Ledes. & alij, quos refert, ac sequitur Palau d. 1. punct. 1. §. 4. num. 1. Henric. lib. 1. cap. 5. num. 5.*

¹⁸¹ *Idem assero de Abbatibus iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus, quia Ordinarii sunt: nec credo Gregorij XIII. declarationem illam (si esset) potuisse subterfugere tot tantorumque Doctorum cognitionem. Circa Magistrum verò Salmanticensis Scholæ credo Emanueli Sancio, & Palao id asserentibus; non tamen id habebit, quia Ordinarius Scholasticorum sit, sed quia alius ad dispensandum cum Scholasticis matriculat additis speciale habebit privilegium. Sanchez ait: *Verum est si privilegium habeat*. Palau absolute id asserit, vnde proculdubio de eiusmodi privilegio consilium fuisse crediderim.*

DVBIVM CXXXI.

An dum contrahentes sunt ex diversis Diocesis Ordinarius unus remittit denunciations, seu dispensat, ut non fiant sua in Diocesi: possint in altera Diocesi omitti.

¹⁸² *Inimè possunt. Quia huiusmodi dispensatio debet à proprio Ordinario geri: sed Ordinarius sponsi Vallisoletani (verbi gratia,) non est Ordinarius sponsi Burgenfis: ergo necessaria est vtriusque Ordinarii dispensatio. Sic Bauny. tract. de denunc. qu. 3. quæst. 6. Basil. cum formidine lib. 5. cap. 31. num. 9.*

¹⁸³ *Possunt quidem in altera Diocesi omitti. Quia hac in re coniuges quasi vna persona* *Esob. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II,*

consentur, & connexionis causa ratione, vtræque subiectus alterius Prælo censetur. It. Hortad. d. diff. 19. num. 64. Trull. lib. 7. cap. 6. dub. 9. dicto 3. num. 3. Diana part. 3. tract. 4. resol. 239. Sanch. lib. 3. d. 7. num. 7. Coninch. d. 27. numer. 54. Gutier. de matrimon. cap. 36. numer. 10. Reginald. lib. 3. 1. numer. 232. Leand. tract. 9. d. 7. quæst. 60.

Veriorem hanc censeo partem. Quia sicut tam Vallisoletanus Ordinarius, quam Burgenfis potest ratione connexionis vtrumque coniugio sponsum colligare, ut latè probat Sanch. li. 3. d. 9. n. 4. ita eo ipso quod quilibet horum cum suo subdito dispensat, ut absque denunciationibus matrimonium inear, censetur consequenter cum alio dispensare: cum denunciations hæc, & dispensatio illa ordinentur ad matrimonium, quod indiuiduum est ex duplici constans extremo.

DVBIVM CXXXII.

An ob solam causam malitiosi impedimenti, Ordinarius possit in denunciationibus dispensare.

¹⁸⁵ *Potest quidem ob hanc solam causam. Quia Concilium Mediolanense nullam aliam causam dispensandi in denunciationibus dignoscit, nisi illam, quæ in Iure est expressa, At in Iure Tridentini sess. 24. cap. 1. Sola hæc exprimitur: *Quando probabilis suspicio est, matrimonium malitiose impediendum*. Ergo ob solam huiusmodi causam potest Ordinarius dispensare. Sic Zephal. consil. 4. 1. num. 50. 60. & 87. volum. 3.*

¹⁸⁶ *Non ob solam præfatam causam potest Ordinarius dispensare in denunciationibus, sed aliæ multæ sunt ad dispensandum causæ legitimæ. Quia licet Tridentinum eam solam expresserit, statim tamen totum hoc negotium Ordinarii prudentiæ remisit. Ita explicant Concilij decretum Eminenti. Cardinales, quorum quatuor declarationes extant apud Farinac. pag. 269. Sanch. lib. 3. d. 9. num. 1. Basil. lib. 5. cap. 32. num. 1. Veracr. append. ad spec. dub. 1. propos. 6. Barthol. à Ledes. de matrimon. dub. 21. annot. 3. Mann. tom. 1. sum. cap. 217. concl. 2. numer. 3. & alij.*

¹⁸⁷ *Hoc proculdubio dicendum. Vnde è Doctorum communi placito hæc dispensandi causa adhibeo. Primam, si contrahentes nimio pudore suffundantur, factis primùm denunciationibus, ut si valde senex iuenculam ducat, vel è contrâ, aut valde nobilis ignobilem: aut valde diues pauperem. Paludan. in 4. dist. 28. q. 2. art. 3. concl. 1. num. 19. Secundam, si aliqui concubinarij existimati sint diu coniugati. Quia si sola verecundia sufficit, à fortiori sufficit causa hæc, ubi & verecundia, & infamia concurrit. Sylvest. verb. Matrimonium 6. quæst. 7. dicto 2. Tertiam, quando denunciationibus præmissis, non possent benedici nuptiæ ob temporis, in quo eas prohibitum est benedici vicinitatem: expedit enim, ut matrimonij consummationi benedictiones præmittantur. Barthol. à Ledes. dub. 21. Quartam, quando prius contractum est matrimonium publicè, reperiturque nullum fuisse ob occultum impedimentum. Sanch. l. 3. d. 9. n. 9. Quintam, quando timetur fore, ut constan-*

K quine

584
Hoc mihi
verius.

585
Ob hanc solam
causam po-
test.

586
Ob hanc solam
causam non
potest, sed
aliis pluribus.

587
Recensco
causas, et
quas potest
Ordinarius
in denuncia-
tionibus dispen-
sare.

guinei matrimonium iniuste impediunt. Sotus in 4. dist. 28. quest. 1. artic. 2. Sextam, quando parentes, vel tutor volunt, ut virgo nubat indigno. Quia hoc in casu licitum erat olim matrimonium clandestinum. Caiet. tom. 1. Opusc. tract. 12. de matrimon. qu. 2. Septimam, quando valde aliquibus matrimonium expedit, timerentque impedimentum. Petr. de Ledef. de matrimon. qu. 45. artic. 5. punct. 1. dub. 2. concl. 3. Octavam, si repentinus casus offerret rationem contrahendi matrimonium; ut si aliqui tanquam concubinarum comprehensi à Iudice, essent plectendi, ut possent dicere, se esse coniugatos. Capua lib. 2. decis. cap. 85. num. 5. Nonnam, ob animi periculum; ut si duo sint concubinarum, velintque matrimonium inire, ut in bono statu constituentur: aditque periculum fore, ut dum denunciations praeferuntur, commisceantur. Sanch. cit. num. 17. Decimam ad vitanda scandala ob aliquam factionem, quae statim inito matrimonio, valeant vitari. Vega lib. 3. sum. casu 211. Undecimam, dum in mortis articulo constitutus vult concubinam ducere, quo prolem susceptam legitime. Quia nulla virgenter causa potest assignari. Nauar. sum. cap. 16. num. 37. Monuerim tamen, in omnibus casibus, in quibus dispensatur, ne denunciations praeferantur coniugio, debere Ordinarium informari, an aliqua inter contrahentes subsint impedimenta, ne coniugendi impeditos periculum incurrat.

DVBIVM CXXXIII.

An sit iusta causa dispensandi in denunciationibus, quod contrahentes sint Magnates.

§ 88 Non est. Quia ibi non concurrit malitiosus impedimenti suspicio. Sic Segura part. 2. direct. cap. 16. num. 7. Et nisi casu, quo alicubi addit antiqua consuetudo, ut Magnates absque denunciationibus contrahant, id abnegant Rosel. verb. Impedimentum, imped. 1. numer. 11. Nauar. sum. cap. 22. numero 70.

§ 89 Est causa plane iusta. Quia horum coniugia valde sunt publica, suntque ipsi admodum notuari si aliquod inesset impedimentum, non posset non illico referari. Ita Sanch. lib. 3. d. 9. num. 6. duodecim citans Doctores. Basil. lib. 5. cap. 32. num. 2. Coninch. d. 27. dub. 6. Hurtad. d. 5. num. 70. Palaus d. 2. punct. 13. §. 4. num. 8. Villalob. tract. 13. diff. 25. num. 4. Trull. lib. 7. cap. 6. dub. 10. num. 6.

§ 90 Hoc certum putarim, videns, Magnates, nunquam non circa nuptias magna cum deliberatione procedere, unde nullum subest periculum, ut inter illos aliquod impedimentum haud cognitum addit. Infero hinc, idem asserendum, quando in aliis nullius impedimenti timor subsit. Quia denunciations detegendi impedimenti causa sunt.

DVBIVM CXXXIV.

An sit iusta dispensandi in denunciationibus causa, conditionis inaequalitatis, aut nimia contrahentium aetas.

Primam dispensandi causam, quam praecedenti dubio adhibui num. 589. vberius illustro. Non est iusta causa, ad dispensandum, nisi casu, quo timeatur, impediendum esse coniugium ob praefatam conditionis disparitatem, aut aetatis grauedinem. Quia potest facile aliquod impedimentum adesse, qua de causa denunciations praeferuntur. Sic Henric. Cap. fin. n. 11. de claud. despons. Palud. in 4. dist. 28. q. 2. a. 3. n. 19. Rosel. imped. 1. n. 11. Syluest. verb. Matrimonium 6. q. 7. Salced. pract. 73.

Iusta est, ad dispensandum causa. Quia ob eam conditionis, aut aetatis disparitatem nimio pudore contrahentes, actis denunciationibus suffunderentur. Ita Sanch. lib. 3. d. 9. num. 3. citans Sotum, Ledef. 2. Barth. à Ledef. Capu. Vegam. Ludou. Lop. D. Antonin. & alios. Nauar. sum. cap. 22. num. 70. Basil. lib. 5. cap. 32. n. 2. Hurtad. d. 5. num. 8. Villalob. tract. 13. diff. 25. numer. 4. Trull. lib. 7. cap. 6. dub. 10. num. 6.

Eiusdem mentis sumi. Nam pudor nimius contrahentium faciem attaminare solet, dum passim in confabulationum cœtu de eorum facto sermo procedit. Et quia non modica irreuerentia Sacramentum afficitur, dum conditio inaequalis, aut aetas prolixa ab oblatratoribus irridetur.

DVBIVM CXXXV.

An sit iusta dispensandi causa contrahentium & denunciationibus obortura infamia, aut scandalum.

Secundam, quam num. 589. causam dispensandi tradidi, ad trutinam adduco. Non est iusta haec causa. Quia hic non concurrit malitiosus impedimenti suspicio. Sic Segura part. 1. direct. cap. 16. num. 14.

Iusta quidem est dispensandi causa. V. gr. si aliqui concubinarum, qui diu coniugati existimati sunt, contrahere velint. Quia si verecundia sufficit, ut dubio proximo ostendi, posteriori iure sufficit, quando pudor, infamia, scandalumque concurrunt. Ita Sanch. lib. 3. d. 9. n. 5. Basil. lib. 5. cap. 32. n. 2. Hurtad. d. 5. diff. 20. n. 70. Villalob. tract. 13. diff. 25. n. 4. Palaus d. 2. punct. 13. §. 4. n. 8. Bauni. q. 3. sub dicto 4. Trull. lib. 7. c. 6. dub. 10. num. 3. 4. & 5.

Cum his opinor, immerito hanc causam dispensandi Segura reicere eo quod non concurrat, malitiosus impedimenti suspicio. Nam haec ratio ex eo confunditur, quod non sola suspicio haec est iusta causa dispensandi, cum Dubio 132. num. 589. plures alias adesse causas ostenderim.

Secl. II. Dubia De Consensu Clandest. III

DVBIVM CXXXVI.

An ad dispensandum in denunciationibus, requiratur, ut Ordinarius iudicalem iusta causa gerat cognitionem.

⁵⁹⁷ ^{3. quæst.} **R**equiritur quidem saltem summaria informatio. Quia ubi lex aliquid gerendum ex causa præscribit, illa probanda est. Et quia dispensationis definitio id aperte demonstrat: *Dispensatio est iuris relaxatio cum causa cognitione facta.* Sic Henricus lib. 1. c. 5. num. 5. lit. S. Segura part. 2. direct. cap. 16. num. 17. Zeph. confil. 2. 1. num. 61. & 62. volum. 3. & alij.

⁵⁹⁸ ^{3. quæst.} Minime requiritur iudicialis vel summaria cognitio, sed sufficit, ut Ordinarius extrajudicialiter informetur, certiorque de causa fiat, ut sciret dispenset. Quia Tridentinum sess. 24. c. 1. agens de hac dispensatione, de eiusque causis, sic concludit: *Nisi Ordinarius ipse expedire iudicaverit, ut prædictæ denunciations omittantur: quod illius prudentie, & iudicio Sancta Synodus remittit:* quæ clausula refertur ad causam suspicionis malitiosi impedimenti, & ad omnes alias. Ex quo loco constat, iudicio, seu conscientie Ordinarii relinqui, an dispensare expediat, & an legitima subsit: sed quoties aliquid committitur conscientie, ac prudentie alicuius, non est necessaria iudicialis probatio, cap. statutum. §. assertorem. de description. in 6. Itã Sanchez lib. 3. d. 8. num. 4. Basil. lib. 5. cap. 32. num. 3. Hurad. d. 5. diff. 20. num. 73. Villalob. tract. 13. diff. 25. numer. 2. Leander tractat. 9. d. 7. quæst. 65.

⁵⁹⁹ ^{3. quæst.} Hoc mihi probabilius. Quia ex doctrina Baldi lib. 2. num. 2. commissum ad conscientiam est commissum ad veritatem: & satis est (ait) ut sit munitum iure gentium. Et *certum, n. 5. cap. Unde legitimi.* docet, Pontifice mandante, dignitatem alicuius examinari, neminem esse citandum, sed sufficere probationem concludere soli examinatori, eo quod hæc commissio potius sit conscientialis quam iudicialis.

DVBIVM CXXXVII.

An existente iusta dispensandi in denunciationibus, causa, Ordinarius sub peccati pena teneatur semper dispensare, subditis exigentibus.

⁶⁰⁰ ^{3. quæst.} **T**eneatur quidem semper. Quia cum personarum acceptio iustitie distributivæ opponatur, in solis debitis ex hac iustitia committitur, ut omnes cum D. Th. 2. 2. q. 63. a. 1. ad 3. prohibentur: sed Prælati male dispensans, est personarum acceptor: ergo dispensatio, causa iusta existente ex iustitia distributiva est debita. Sic D. Antonin. p. 1. tit. 17. n. cap. vni. §. 20. Rebus repetit. capit. Postulasti, notab. 3. n. 12. Rosel. v. Dispensatio. n. 4. Sylvest. ibi. q. 1. Armil. v. Dispensare. n. 14. & Sanchez citandus docet esse probabile.

⁶⁰¹ ^{3. quæst.} Non semper tenetur, causa iusta existente, dispensare: sed quandoque est debita dispensatio. *Esco. & Mend. Theol. Moral. To. III. P. II.*

tio, quandoque est gratia. Quia in iure alioquando gratia appellatur, cap. Licet canon. de elect. in 6. ubi: *Possit Ordinarius gratiam dispensationis facere.* Ergo dispensatio non semper est debita. Et cap. Postulasti, de cleric. excommun. ministranda. ibi: *Nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum.* Loquitur autem textus, quando est iusta causa, alias esset dissipatio: Ergo dispensatio ex iusta causa non semper est debita, sed aliquando est gratia, ac misericordia. Itã Sanchez lib. 3. d. 10. n. 3. citans Glossam, Abbat Archidiaconum Turrece. Dominic. & alios. Basil. l. 5. cap. 32. n. 6. Coninch. d. 2. dub. 6. Hurad. d. 5. diff. 20. num. 71. Ochaga. tract. 3. qu. 4. nu. 20. Villalob. diff. 25. num. 5. Palas d. 2. punct. 13. §. 5. a. num. 1. Gutier. de matrim. cap. 52. num. 4.

Existimo, dispensationem debitam esse solummodo illis in casibus, in quibus si non dispensaret, aliquod scandalum sequeretur, aut malitiose impediretur coniugium, aut damnum notabile obveniret, aut animæ periculum contrahentibus sequeretur.

DVBIVM CXXXVIII.

An Parochus possit, & non possit aliquo in casu dispensare, nã denunciations gerantur.

⁶⁰³ ^{3. quæst.} **P**otest planè. Quia potest dari casus, in quo necessitas urgeat, & difficilis sit ad Præsumptum recursum. Hi autem sigillatim casus à Doctoribus memorantur: Quoties ob necessitatem, & causam urgentem Præsul tenetur dispensare, v. g. si aliquis malitiose niteretur impedire coniugium. Quando parentes, vel tutores iniuste filiam, aut pupillam abstrahunt à coniugio, ut eius absumant patrimonium. Quando contrahentes sunt Magnates. Quando impedimentum inter contrahentes minime timetur. Quando alter contrahens in mortis periculo, & cum amara curat inire coniugium, ut saluti consulat animi, & prolem legitime. Denique potest Parochus in iis cunctis casibus dispensare, in quibus Episcopus dispensare cum teneatur, iniuste denegat. Quia cum ea facultas sit debita, & denegata iniuste, idem est, ac si concederetur. Sic Veracr. append. spec. dub. 1. Vinald. p. 1. de matrim. num. 243. Vega lib. 6. sum. casu 12. Petr. de Ledes. q. 4. art. 5. punct. 3. dub. 1. Machad. l. 4. part. 2. tract. 2. docum. 18.

Minime potest Quia Concilium id soli Ordinario concessit. Ergo non Parochus. Itã Basil. l. 5. c. 3. n. 2. Coninch. d. 27. num. 53. Villalob. tr. 13. diff. 24. n. 8. Palas d. 2. punct. 13. §. 4. n. 3. Gutier. & Layman. apud ipsum. Sanchez. l. 3. d. 7. num. 17. citans Henriquez, Najar. & Rodrig. Trull. & Banny. quos refert, ac sequitur Leander. tract. 9. d. 7. qu. 67.

⁶⁰⁵ ^{3. quæst.} Hoc vnicè tenendum reor. Quia antè Tridentinum erat præceptum de præmittendis denunciationibus matrimonio, c. fin. de cit. l. ff. de spons. desumpto ex Concilio Lateranensi; & tunc, secundum omnes, non poterat Parochus dispensare: ergo nec modo; quia Tridentinum id decretum non corrigi, sed innuat, ut constet ex illis verbis: *Sacri Concilii Lateranensis vestigiis inherendo.*

DVBIVM CXXXIX.

*An quando non est copia Ordinarij, vel ille petentiam dispensationem in denunciationibus in-
insile denegat licet his omisissis, contrahere, sex
in casibus.*

606
Licet sex in
casibus.

Omissis denunciationibus, contrahere licet, quando est causa iusta dispensandi, si non sit Episcopi copia, vel is petentiam abique legitima causa denegat. Sex hic casus annumerantur. Quando aliquibus valde expedit coniugium, & timetur impedimentum. Quando concubinarum comprehensi à Iudice, ut vitent poenam, volunt contrahere, ut scilicet esse coniugatos asserant. Quando parentes, vel tutores nolunt puellam matrimonio collocare, ut patrimonium absument. Quando contrahentes sunt Magnates. Quando non est timor impedimenti inter contrahentes: Ob verecundiam, quia alter est notabiliter nobilior, diuor, senior. Sic Sotus in 4. dist. 28. qu. 1. a. 2. concl. 4. Ludou. Lopp. p. 1. Instr. de matr. cap. 39. Petr. de Ledes. de matr. q. 45. a. 5. pun. 1. dub. 2. concl. 3. Barthol. à Ledes. dub. 21. de matrim. concl. 5. & alij.

607
Non licet.

Quando concurrunt causae iustae dispensandi praefatae, & non est copia Episcopi, vel is abique causa dispensationem denegat: non licet sine denunciationibus matrimonium inire. Quia Episcopus non dispensando, nullam irrogat iniuriam, cum dispensatio tunc sit gratuita. Ita Sanch. lib. 3. d. 10. num. 30. Nauar. sum. Hisp. cap. 22. num. 69.

608
Auctoritas re-
sponsio.

Ego quidem existimo, id licere, quando Episcopus sub peccati poena tenetur dispensare: ut si adsit periculum graue in mora expectandi denunciations, nec potest haberi copia Episcopi, ut dispenset, quando scilicet aliquis malitiose conatur coniugium impedire, vel contrahens est in mortis periculo, expeditque ad legitimandam prolem, vel ut in bono statu decedat, matrimonium. Quia necessitas caret lege c. 2. de obseru. iun. At quoties non tenetur dispensare, licet possit, ut in casibus à secunda sententia Auctoribus memoratis, non licebit, omisissis denunciationibus, contrahere. Quia sic fert praxis Ecclesiae.

DVBIVM CXL.

An sit peccatum consummare matrimonium ante denunciations, cum ha omittuntur, ex Ordinarij licentia, ut post contractum coniugium fiant.

609
Tridentinum
primito.

Praemitto Tridentini sess. 24. cap. 1. decretum, unde Dubiū exoritur: Parochus, & duobus, vel tribus testibus (dispensatione iusta ex causa facta) praesentibus, matrimonium celebretur: deinde ante illius consummationem denunciations in Ecclesia fiant, ut si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire indicauerit, ut praedictae denunciations omittantur. Quaeritur igitur, num quando Ordinarius non dispensat, ut omnino remittantur, sed tantum ne praemittantur coniugio, contrahentes lethaler delinquant, consum-

mando, illis non praemissis.

Non delinquant lethaler, quando ex parte Parochi, vel contrahentium adhibita esset sufficiens diligentia ad dignoscendum, an esset aliquod impedimentum dirimens matrimonium, & certi essent moraliter, nullum subesse. Quia cessat Tridentini ratio illa: & facilius detegantur impedimenta, cum certum moraliter sit subesse nullum. Sic Barthol. à Ledes. de matrim. dub. 22. Manu. rom. 1. sum. cap. 22. num. 1. Petr. de Ledes. de matrim. qu. 45. art. 5. pun. 3. dub. 1. addens, nisi esset lata contra sic contrahentes excommunicatio. Ludouic. Lopez part. 1. Instr. cap. 87. & Palans citandus, ait esse probabile.

Lethaler delinquant. Quia eodem Tridentini praepcepto contrahentes non solum tenebantur denunciations contractui praemittere, sed si tunc omisissae fuerint ex Ordinarij facultate, praemittere eas matrimonij consummationi: Ergo sicut non praemittere matrimonio denunciations abique iusta dispensatione lethale esset peccatum, etiam ubi contrahentes diligentiam adhiberent, ut nosset, an aliquo impedimento laborarentur lethale erit, non praemittere consummationi, eadem adhibita diligentia, cum idem praepceptum violatur. Ita Nauar. sum. l. at. c. 16. n. 38. Spino specul. testam. glo. 16. n. 30. & alij Neoterici doctissimi, ut fateatur. Petr. de Ledes. pro prima sententia allegatus. Sanch. l. 3. d. 11. n. 3. Basil. l. 10. c. 4. n. 2. Filliuc. tr. 10. n. 181. Pala d. 1. pun. 13. §. 5. n. 6. Trull. lib. 7. cap. 6. dub. 8. num. 4.

Hac mihi verior proculdubio sententia. Quia Parochus sub mortali tenetur curare, ut ha denunciations fiant in hoc casu ante consummationem: ergo, & ipsi coniuges peccant mortaliter consummando, iis non praemissis. Et quia ante Tridentinum non tantum matrimonium clandestinum erat illicitum, sed etiam illius usus erat peccatum mortale, ut docet Caiet. rom. 1. opu c. tract. 13. quest. 2. Petr. de Soto lect. 14. de matrim. Nauar. sum. Hisp. cap. 16. numer. 38. & alij. Ergo similiter nunc usus matrimonij ante praemissas denunciations erit lethale piaculum, cum per Tridentinum sit prohibitus.

DVBIVM CXLI.

An quando ex Ordinarij dispensatione omittuntur denunciations, ut post contractum matrimonium fiant, solum prima vice sit mortalis consummatio.

Supposito, lethale esse peccatum, ante denunciations consummare, quaeritur, num solum prima vice consummare, mortale sit, vel toties quoties copula habetur, antequam denunciations praemittantur? Solum est mortale, prima consummare vice, non deinceps. Quia iam hi violantur Ecclesiae praepceptum prohibens, ne ante denunciationum prolationem matrimonium consummaretur: nec possunt relarcire: sicut qui die ieiunij primo mane scienter comedit, non deinceps peccat comestiones multiplicans. Sic Henric. l. 1. c. 16. num. 1. sit. B. Neoterici alij quos, pressio nomine, memorat Sanch. lib. 3. d. 11. num. 4.

Non

Seçt. II. Dubia, De Consensu Clandest. 113

614
Non solum est mortale prima vice consummare, sed & deinceps qualibet copula mortalis est. Quia eadem proflus militat præcepti ratio: imminet enim fornicationis periculum, cum nondum adhibita sit diligentia ab Ecclesia præscripta, ut facilius impedimenta detegantur. Ità Sanchez num. 5. Basil. lib. 10. cap. 4. num. 2. Coninch. d. 17. num. 58. Nauar. sum. capite 12. numero 38. Palas d. 2. pun-cto 13. §. 5. num. 6. Trullench. lib. 7. cap. 6. dub. 8. num. 4. Leander tract. 9. d. 7. qu. 70. citans Bonaciam.

615
Fateor, me nullam differentie rationem inter primam copulam, & subsequentes inuenire. Quia ratio differentie à contrariis assignata non est similis. Nam ieiunium indiuisibile est, nec commodam patitur diuisionem, cum eius substantia in vnica comestione consistat: quare ea facta, deinceps obseruari nequit: at præceptum non consummandi matrimonium est diuisibile sicut præceptum abstinendi à carnibus; in qualibet enim copula eadem Tridentini ratio militat. Quemadmodum castitatis voto illegatus, peccat qualibet vice petendo: non autem ieiunij voto adstrictus delinqueret qualibet vice comedendo, sed prima solummodo.

DVBIVM CXLII.

An dum Matrimonium initur sine denunciationibus præmissis ex Ordinarij licentia, sed ante consummationem præmittendis: si coniuges nolunt, coniugio inito, denunciations generare, nec matrimonium consummare: delinquant, hoc in casu lethaliter, diu differendo.

616
Lethaliter delinquant. **L**ethaliter peccant, si alter coniux publicari petat, nisi per breue tempus differantur. Quia dilatis denunciationibus, non tam facile referabuntur si quæ adsint impedimenta, & plura possunt animæ incommoda, ut incontinentiæ periculum, obuenire. Sic Nauar. cap. 16. num. 38. Ludouic. Lopez part. 1. instruct. cap. 87. §. 7. Manu. cap. 222. de matrimon. num. 2. Sanchez libro 3. d. 11. numer. 6.

617
Non peccant lethaliter etiam diu denunciations, & consummationem differendo. Quia nulli ob id præcepto contrahunt. Tridentinum enim solum præcipit, ut quando celebratum est matrimonium sine denunciationibus, ex Ordinarij dispensatione, postea ante consummationem præmittantur. Ità Leander tract. 9. d. 7. qu. 71.

618
Huic hæreo, sed primæ sententiæ ad hanc mentem Doctores allicio. Nam si scandalum timeretur, vel esset incontinentiæ periculum, deberent coniuges illico publicationi denunciationum operam dare.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. III. P. II.

CAPVT XIV.

Circa dispositionem post denunciations gerendam ab iis, qui impedimentum aliquod inesse dignouerint.

DVBIVM CXLIII.

An teneatur impedimentum manifestare ille, cui est sub secreto naturali referatum.

619
Nonnulla suppono. **S**UPPONO contrahentes ex vi denunciationum teneri impedimentum dic-
mens manifestare. Quia aliàs illegitimè coniugium inirent, essetque invalidum. Item est certum, eum, qui impedimentum nouit ex solo auditu, non teneri id manifestare, casu quod non recorderetur, à qua, vel à quibus personis audierit. Quia testes de auditu alieno non deponentes à quibus audierint, nihil probant. Nec qui occultè nouit impedimentum tenetur illud aperire, si probabiliter timeat, aliquod graue damnum, vel scandalum ex denunciatione fore excitandum. Quia nemo obligatur cum humilissimi incommodo fratrem admonere. Scio denique, quando impedimentum est publicum, etiam si ortum sit ex peccato, & infamia inde sequatur contrahere volentibus, qui illud in occulto scit, manifestare debet, si probare possit. Quia nulla adest ratio, quæ à denunciando excuset. Prius tamen laborantem impedimento prius fraternè moneat. Hæc communi omnium consensu expediuntur. Quæsierim autem, nùm teneatur manifestare impedimentum ille, cui sub secreto naturali fuit referatum?

620
Non tenetur. Quia qui sub secreto naturali scit, quasi non scit: & nefas est secretum referare. Sic aliqui apud Palud. in 4. dist. 28. q. 2. ar. 5. nu. 31. & videtur idem implere tenere d. 27. q. 1. ar. 3. casu 9. n. 27. & Gutier. l. 1. q. 99. Canon. c. 11. n. 17. ubi aiunt, consciam impedimenti teneri denunciare, licet detectum sit ei petendo consilium: non tamen adiecto, committi sub secreto. Vnde à contrario sensu videntur sentire, non teneri, quādo sub secreto committeretur.

621
Tenetur planè, quātumvis sub secreto committatur extrā Confessionis sigillum. Quia hic non agitur de punitione, vel damno aliquo; sed de peccato vitando, & de eripiendo denunciatio à morte spiritali sibi imminente: & cum animæ vita omnibus rebus sit preferenda, vincit hæc lex tanquam fortior legē de seruando naturali secreto, famæque prouidenda. Ità Sanch. l. 3. d. 17. nu. 6. ex D. Tho. 2. 2. q. 70. a. 1. ad 2. & Corduba l. 1. q. 9. 41. dub. 2. & allicio Paludanum dist. 28. qu. 2. ar. 5. num. 31.

622
Hoc teneo. Quia secreto commissum manifestanda sunt ubi vergunt in damnum publicum, aut tercię personę imminens infuturū D. Tho. ma cū omnibus teste citato. At hoc secretum

K 3 est